

Petäjävesi Myllypelto kivikautisen asuinpaikan arkeologinen tarkkuusinventointi 2018

Teemu Tiainen

Tilaja: Destia Oy

Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartat	3
Tarkkuusinventointi	5
Tulos	7
Lähteet	7
Luettelo koekuopista.....	8
Kuvia	10

Kansikuva: Tutkimusalue sijoittuu tien ja kuvan oikeassa laidassa olevan kuusen väliin. Kuvattu maantiesillalta kohti pohjoista.

Perustiedot

Alue: Petäjaveden vanhalta kirkolta noin 8,1 km itäkoilliseen, Myllylahden pohjoisrannalla sijaitseva kivikautinen asuinpaikka *Myllypelto (mj-tunnus 592010014)*.

Tarkoitus: Selvittää tarkkuusinventoinnin keinoin ulottuuko kivikautinen asuinpaikka suunnitellulle tiealueelle.

Työaika: Maastotyö 17.5.2018.

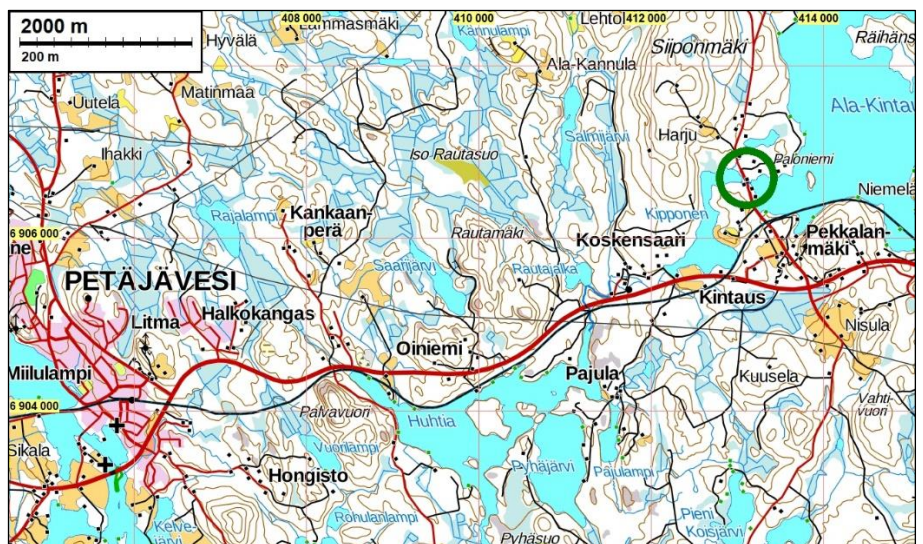
Kustantaja: Destia Oy.

Tekijät: Mikroliitti Oy, Teemu Tiainen ja Toni Paukku.

Aiemmat tutk .I. Suviola 1983 inventointi sekä T. Jussila ja H. Poutiainen 2006 inventointi.

Tulokset: Kivikautinen asuinpaikka ulottuu suunnitellulle tiealueelle. Kivikautisia löytöjä saatiin neljästä koekuopasta. Nyt tehdyn tarkkuusinventoinnin ja aikaisempien inventointien tulosten perusteella kyseessä on vähälöytöinen asuinpaikka, joka on osin tuhoutunut kasvimaaviljelyssä.

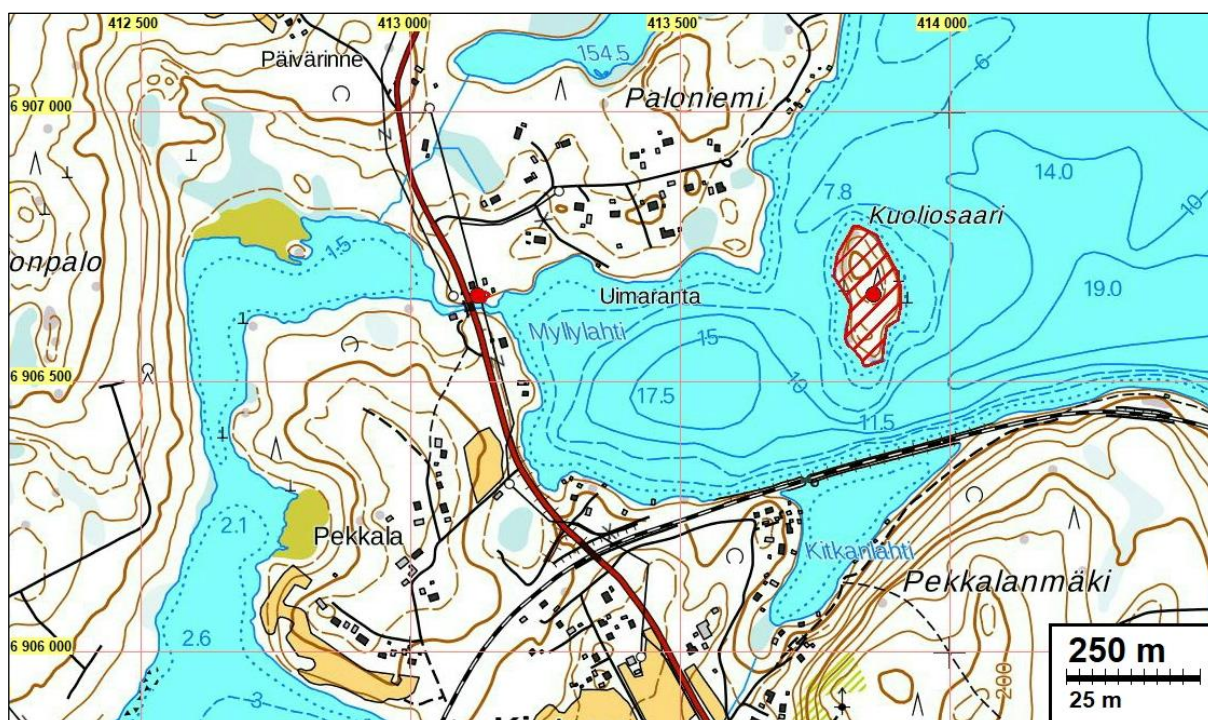
Tarkkuusinventoitu alue on merkitty vihreällä ympyrällä kartan itälaitaan.

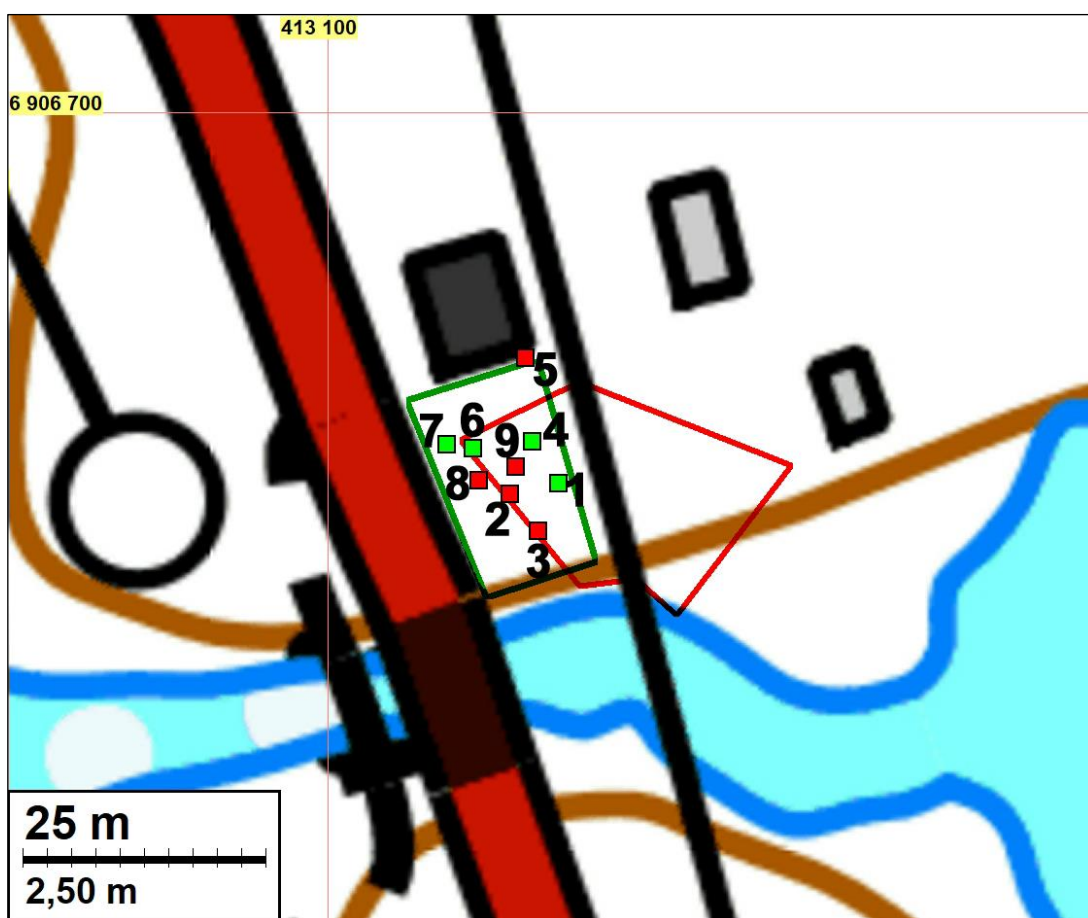
Selityksiä:

Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 05/2018, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 05/2018. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvat: T. Tiainen.

Yleiskartat

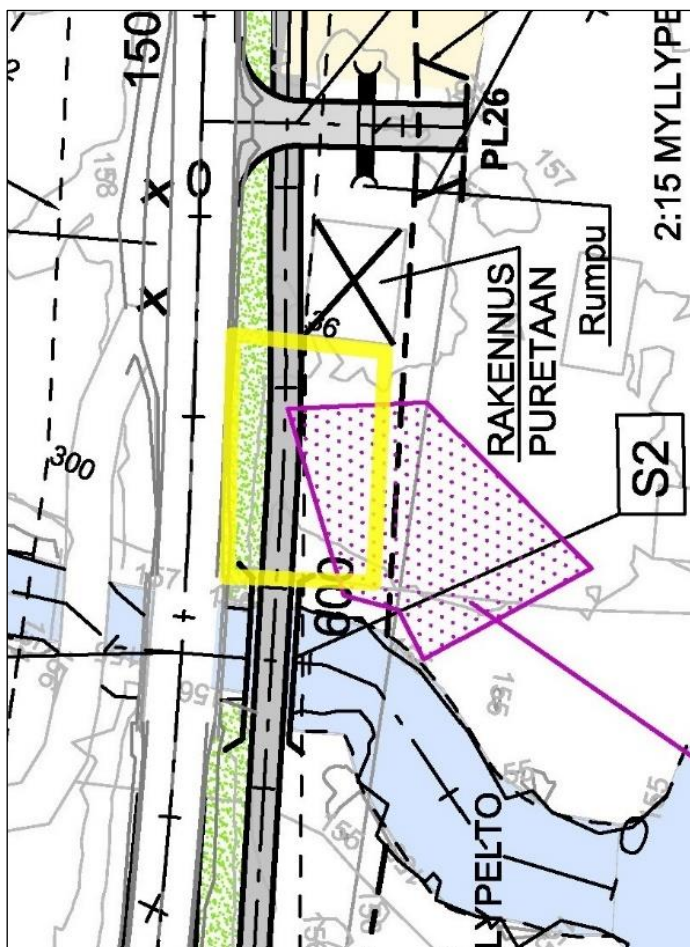
Punaiset pallot ja punainen rasteri merkkäävät kiinteitä muinaisjäänöksiä. Tutkimusalue on vasemman puoleinen punainen pallo Myllylahden vasemmalla puolella.

Muinaisjäänösalue on merkitty punaisella viivalla ja tutkimusalue vihreällä viivalla. Punaiset neliöt ovat löydöllisiä koekuoppia (kts.luettelo koekuopista edempänä) ja vihreät neliöt löydöttömiä koekuoppia. Koekuoppaa lähinnä oleva numero on koekuopan numero.

Kartan selitteet edellisen kartan yhteydessä.

Tilaaajalta saatu kartta, jossa muinaisjäännösalue on merkitty turkoosilla rasterilla ja tutkimusalue keltaisella viivalla. Kartta ei ole pohjois-etelä suuntainen.

Tarkkuusinventointi

Destia Oy on suunnittelemassa kevyen liikenteen väylää Petäjävedelle, maantien 6251 kupeeseen. Suunniteltu väylä kulkee entuudestaan tunnetun kivikautisen asuinpaikan (*Myllypelto (mjtunnus 592010014)*) läpi Kintaudessa, Myllylahden länsirannalla. Keski-Suomen museo edellytti lausunnossaan 23.2.2018 paikalla tehtäväksi arkeologisen koetutkimuksen, jolla selvitetään asuinpaikan rajausta ja säilyneisyyttä. Destia Oy tilasi koetutkimuksen Mikroliitti Oy:ltä ja sen suorittivat Teemu Tiainen ja Toni Paukku kuumana alkukesän päivänä (17.5.2018) museoviraston myöntämän tutkimusluvan turvin (15.5.2018, MV/20/05.04.01.02/2018).

Tutkimusalue sijoittuu kuvan oikeassa laidassa näkyvän rakennuksen ja kuvan vasemmassa laidassa olevan kuusen väliin. Länsilounaaseen.

Myllypelto on siis kivikautinen asuinpaikka, jonka on löytänyt inventoinnin yhteydessä Irmeli Suviola vuonna 1983. Tuolloin paikalta löydettiin kolme kvartsi-iskosta (KM 22133) noin 30 cm syvyydestä mullasta, mökin ja joen välisestä perunapellosta. Suviolan inventointiraportissa ei ole tarkkaa kohdekarttaa paikasta.

Paikan tarkastivat Timo Jussila ja Hannu Poutiainen inventoinnin yhteydessä vuonna 2006. Paikalta ei tuolloin saatu uusia havaintoja kivikautisesta toiminnasta, mutta kohteelle esitettiin muinaisjäännösrajaus, jota todetaan raportissakin karkeaksi arvioksi.

Nyt tutkitun alueen koko oli noin 24 x 14 metriä, joka sijoittuu paikalla olevan aution talon ja rannan väliselle alueelle maantien itäpuolelle. Maa paikalla viettää loivasti kohti rantaa (etelää) – alueen korkeus merenpinnasta on noin 155,6 – 157,4 m mpy. Paikka on aivan ilmeisesti vanhaa pihamaata. Tutkimusalueen etelä- ja keskiosa kasvaa heinää ja vatukkoa. Lähempänä taloa on suurempia puita ja pensaita sekä sähköpylväs. Alueen länsiosa on maantien penkkaa, joka kohoaa vajaa kaksi metriä luontaisen maanpinnan yläpuolelle.

Paikalla kaivettiin lapioin ja lastoin yhdeksän koekuoppaa (katso kartat ja luettelo koekuopista). Maaperä paikalla oli kostea ja hiesupitoista, joten sitä ei voitu seuloa. Koekuoppien sijoittumista ohjasivat maanpinnan topografia, paikan suurempi kasvillisuus sekä maantien penkka. Tutkimusalueen länsilaidan tiepenkka on tiivistä moreenia, johon ei katsottu olevan mahdollista

kaivaa koekuoppia käsipelillä – maanäytekairaa saatiin tökättyä penkkaan alle 20 cm syvyyteen. Tiepenkan ja pihamaan välissä on tien suuntainen oja, johon ei myöskään kaivettu kuoppia. Koekuoppien sijainnut mitattiin VRS-palveluun kytketyllä GNSS RTK vastaanottimella (ulkoisen tarkkuus alle 30 cm), lisäksi dokumentaatiota tehtiin valokuvin, käsimitoin ja sanallisesti. Koekuoppien dokumentoimisen jälkeen ne peitettiin ja maisemoitiin.

Tutkimusalueen pohjoispuolella oleva rakennus on ilmeisesti rakennettu vuonna 1920. Tutkimusalue on ollut pihamaana siis ainakin sata vuotta, mikä näkyi myös koekuopissa. Jokaisesta koekuopasta paljastui multainen pintakerros, jonka paksuus koekuopissa vaihteli 19 ja 29 cm välillä – Suviolan mainitsemaa perunapeltoa ei pihamaalta enää pystynyt erottamaan. Multakerroksen alla maalajina koekuopista todettiin hiesun sekainen kivinen hiekka. Muutamissa koekuopissa hiesun sekaisen hiekan ylimmäisenä kerroksena oli vaalea huuhtoutumiskerros (koekuopat 2, 3, 5 ja 9). Miltei jokaisessa koekuopissa huuhtoutumiskerroksen alla tai suoraan multakerroksen alla oli ruskea tai punaruskea rikastumiskerros (koekuopat 1, 2, 3 ja 5-8). Koskematton pohjamaa paikalla on vaaleaa hiesun sekaista kivistä hiekkaa. Pihan maanmuokkaus on aivan ilmeisesti tuhonnut paikoin huuhtoutumis- ja rikastumiskerrosta.

Kivikautisiksi tulkittavia löytöjä saatiin neljästä koekuopasta (koekuopat 2, 3, 5 ja 9). Lisäksi koekuopan 8 multakerroksesta löydettiin osin hiottu liippakiven kappale, mikä on tulkittava historiallisen ajan esineen katkelmaksi. Koekuopasta 5 tullut kvartsi-iskos löytyi pintamultakerroksesta. Koekuopista 2 ja 9 löytyneet palaneet luut löydettiin punertavan ruskeasta rikastumiskerroksesta ja koekuopan 3 kvartsi-iskos löytyi vaaleasta huuhtoutumiskerroksesta. Löydöt taltioidaan Kansallismuseon kokoelmiin päänumerolla KM 41521 (diar.23.5.2018).

Koekuoppa 2. Palaneen luun kappale löytyi ohuen ja katkonaisen vaalean huuhtoutumiskerroksen alta, mitan numero 2 alalaidan kohdalta.

Nyt tehty tarkkuusinventoinnin tulosten ja vuoden 1983 inventoinnin perusteella voidaan päätellä, että paikalla on vähälöytöinen ja/tai puutarhaviljelyn osin tuhoama kivikautinen asuinpaikka. Asuinpaikan todellinen laajuus on edelleen selvittämättä. Paikan topografiaa laajemmin tarkastelemalla voisi olettaa, että asuinpaikka ulottuu ainakin itään, kohti Myllylahtea. Täysin

poissuljettavaa ei myöskään ole se, että asuinpaikka jatkuu myös länteen, tien alle ja sen länsipuolelle.

Tulos

Tarkkuusinventoinnissa löydettiin merkkejä kivekautisesta toiminnasta neljästä koekuopasta, joista yhden koekuopan havainnot tehtiin sekoittuneesta pintamultakerroksesta. Nyt tehdyn tarkkuusinventoinnin havaintojen perusteella voidaan todeta, että paikalla on vähälöytöinen ja/tai puutarhaviljelyn osin tuhoama kivekautinen asuinpaikka, jonka todellinen laajuus on selvittämättä.

24.5.2018

Teemu Tiainen

Lähteet

Jussila, Timo ja Poutiainen, Hannu 2006

Petäjävesi. Petäjäveden rantaosayleiskaava-alueiden muinaisjäännösinventointi 2006.

Suviola, Irmeli 1983.

Petäjäveden kiinteät muinaisjäännökset, inventointi v:lta 1983.

Koekuoppa 1 valmiiksi kaivettuna ennen kuopan peittämistä. Pohjoisluoteeseen.

Luettelo koekuopista

Löydölliset koekuopat on korostettu vihreällä. Koordinaatit ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa, korkeus N2000 korkeusjärjestelmässä.

koekuoppa nro	N	E	z	maalajihavainnot, cm maanpinnasta	Löytölaji
1	6906661.8	413123.8	156,6	0-23 multa, muokkauskerros 23-29 oranssin ruskea hiesuinen hiekka 29-55 vaalea hiesuinen hiekka, seassa halkaisijaltaan max 10 cm kokoisia kiviä.	
2	6906660.8	413118.7	156,5	0-29 multa, muokkauskerros 29-31 vaalea hiesuinen hiekka – huuhtoumakerros, ei yhtenäinen koko kerroksessa. 31-40 punertava hiesuinen hiekka 40-60 vaalea, hieman hiesun sekainen hiekka.	palanut luu, yksi kpl
3	6906656.9	413121.6	156,2	0-25 multa, muokkauskerros 25-30 epäselvärajainen vaalea huuhtoumakerros 30-43 punertavan ruskea hiesuinen hiekka 43-50 vaalea hiesu – sekoittunut hiekka kuopan etelälaidalla	kvartsi-iskos, yksi kpl
4	6906666.1	413121.1	156,7	0-25 multa, muokkauskerros 25-64 hiesun sekainen vaalea hiekka, seassa muutamia pieniä kiviä.	
5	6906674.7	413120.3	157,2	0-25, multa, muokkauskerros 25-29 vaalea hiesuinen hiekka – huuhtoumakerros, ei yhtenäinen koko kerroksessa. 29-36 punaruskea hiesun sekainen hiekka. 36-50 vaalea hiesun sekainen hiekka.	kvartsi-iskos, yksi kpl
6	6906665.4	413115.0	156,8	0-22 multa, muokkauskerros 22-26 vaalean punaruskea hiesun sekainen hiekka. Epäselvärajainen ja paikoin olematon. 26-46 vaalea hiesun sekainen hiekka. Seassa muutamia pieniä kiviä	
7	6906665.8	413112.3	157	0-19 multa, muokkauskerros. 19-22 vaalean ruskea hiesun sekainen hiekka. 33-62 vaalea hiesun sekainen hiekka.	
8	6906662.1	413115.5	156,6	0-25 multa muokkauskerros. 25-29 punaruskea hiekka.	osin hiotun kiviesineen kappale, todennäköisesti ns. liipakiven pala.

				29-50 vaalea hiesun sekainen hiekka, muutamia pieniä kiviä.	
9	6906663.6	413119.3	156,7	0-25 multa, muokkauskerros	
				25-60 hiesun sekainen vaalea hiekka. Kerrosten välissä ohut (max 2 cm) punaruskea kerros, joka oli rikkonainen ja paikoin se puuttui	palanut luu rikkonaisesta punaruskeasta kerroksesta.

Kuvia

Koekuoppa 5. Kuvasta näkee selvän huuhtoutumis- ja rikastumiskerroksen ruskean multakerroksen alla – kuopasta löytynyt kvartsi-iskos löytyi multakerroksesta.

Koekuoppa 4. Ruskean multakerroksen alla vaalea hiesun sekainen hiekka